

Дуля (1891)

Глібов Леонід Іванович

I

Гуляло море на просторі,
З далеких гір туман глядів,
Як свічечки, блищали зорі,
І місяць весело світив.
Була безсонная година;
Не спала ніч, ніхто не спав,
Не спала тихая долина,
Вітрець губатий жартував,
Десь деренчав деркач горлатий,
Кигикав чайчин голосок,
Посвистував кулик дзьобатий,
Дзинчав комар, гудів жучок;
В гаю русалочки гуляли,
Вінок із квіточок плели,
Чогось на море поглядали
І, як голубоньки, гули.
Мов тая піночка легенька,
По морю казочка пливла;
Веселку хвилечка бистренька
Гулять на берег принесла.
Усі не спали, дожидали...
Вітрець підкрався і вхопив...
Не вгляділи і не вгадали,
Куди він казочку подів.
Всі засмутилися... На морі
Сердитий вітер розходивсь;
Туман закрив веселі зорі,
За хмару місяць закотивсь.
Деркач замовк і дзьобку стиснув,
Присіла чайка на піску,
Комарика жук лобом тріснув,
Кулик сховався в осоку.
Русалки ручками сплеснули
І на травицю полягли,
До серця ручки пригорнули,
Вінок сльозами облили.

II

В той смутний час збиравсь я спати,
Веселу думку колихав.

І, щоб голубоньку приспати,
«Кота» по-баб'ячи співав:
«Люлі, люлі, люлі,
Прилетіли гулі,
Сірий котик зледащів,
Колихати не схотів.
Люлі, люлі, люлі,
Коту дамо дулі,
Пошаную доню сам
І з перлами квітку дам».
Де взявсь котик: «Люлі!
Не хочу я дулі,
Буду доню колихать,
Буду пісеньку співать:
Люлі, люлі, люлі,
Другим котам дулі;
Нехай донечка росте
І на щастячко цвіте».
Аж чую — щось зашелестіло
І у віконечко — тук-тук...
Я засміявсь: тю, розносило!
Се, мабуть, лобом тріснувсь жук.
І знов — тук-тук... Що за нахаба?
Дивлюсь у шибку — щось стоїть...
Чи дівчина воно, чи баба?
Чи хоче відьма настрашить?
Я прихилився у куточок;
«Чи відчинять,— шепчу,— чи ні?»
І чую — милий голосочок
Співає пісеньку мені:
«Через чужу долиночку
Вітрець мене котив,
Біля твого будиночку
Тихенько посадив.
Люблю я дуже сонечко,
А нічки не люблю,—
Відкрий мені віконечко,
Тебе я звеселю.
Гостинців повен клуночок
Тобі я принесла;
Сама я — подаруночок,
Для тебе розцвіла.
Дідусю-господарику!
На мене подивись!
Коханий мій дударіку,
Подякуєш колись».

Забув я страх і відьму злую,
Віконце сміло розчинив,
На руки взяв веселку тую
І біля себе посадив.

Намітка темна покривала
Голівку й личко... я відкрив...
Вона смутилась і мовчала,
Я рот роззявив і — зомлів...
Ніколи в світі поторочі
Такої я не сподівався...
І де були у вітра очі,
Що у такую закохавсь?
«Ну, так! — промовив я, — красуля!
От тобі й вийшло — дурень дід!»
Сиділа біля мене Дуля,
Так-таки Дуля, як і слід.
«На що ж ти, дочко, уповала?
Чого вітрець тебе приніс?»
Скривилась Дуля, плакати стала,
Присунулась під самий ніс.
«Не зневажай мене, мій друже!
В пригоді,— каже,— стану й я;
Все розкажу,— цікава дуже
Жартлива доленька моя».
Багато дива нашептала
Чудна веселочка моя;
Сміялася, за ніс щипала,
Щоб не дрімав і слухав я.
Підкравсь Морфей, божок щасливий,
На очі нищечком дмухнув,
Наслав мені той час лінівий,
І я незчувсь, коли заснув.
Минула ніч, і сонце встало,
Дивлюсь — веселочки нема;
Мені вже трохи жалко стало,
Що буде горювать сама;
«Де ж,— думав я,— невдатній дітсья?
Покликав би — не добіжу...»
До казки приказка годиться,
Тепер вам казочку скажу.

III

Жила-була в гаю Сорока.
Багато є сорок дурних,
Моя ж крикуха білобока
Була на погляд краща всіх.
Не вродою вона пишалась,
Не тим, що трошки довгий хвіст,
Що в гарне пір'ячко прибралась,
А був один химерний хист:
Вона... диковина сказати...
Вона уміла дулю дати.
Всі птиці стали вихвалити,
Дулівочкою прозивать.

Була про неї всюди слава,
В своїй долині і в чужій;
На що вже недотепна Гава —
І та завидувала їй.
Сорока робить, як захоче,—
Таке вже щастячко, талан!
Надумається і стрекоче,
До себе кличе всіх мирян:
— Гей, чуйте! Диво я придбала!
Не гайтеся, час дорогий!
Заморського чижа піймала —
Червоний чуб, хвіст золотий! —
Летять усі, щоб подивиться,
Регочуться, аж гай шумить:
Між листячком не чиж вертиться,
Сорока дулечка стирчить.
Раз на кумедію таку
Прийшлося Жар-птиці прилетіть;
Побачила дурницю тую,
Сороку стала так страшить:
— Гляди, сестричко, ти чіпляєш
Дурненькі груші на вербі;
Колись ти не чижа піймаєш,
А вхопиш облизня собі.
Он бовваніє ліс дубовий,—
До нього недалекий світ;
Там чарівник живе бідовий,
По прізвищу він Самоцвіт.
Шовкове пір'я, срібні крила,
Ніс золотий, як жар, горить;
Страшенна, невідома сила,
Як свисне,— листя шелестить.
Нехай не плаче доля тиха,
Дурної дулі не складай,
Наткнеться він — наробить лиха,
Тоді, голубонько, прощай! —
Сорока реготаться стала:
— Ет, не такий страшний той біс,
Як ти його намалювала,—
Суну й йому під самий ніс! —
Сорока справді не вгавала;
Нащо їй милий той покой!
Гостей уп'ять на вербувала,
І вийшов сміх, та вже не той.
Якраз в той час, мов нарочито,
І чарівник туди попав;
Він настовбурчив хвіст сердито,
Як свиснув — всіх перелякав:
Таку, мовляли, вилив кулю,
Що й досі всім вона страшна:
Перевернув Сороку в дулю,

Так і осталася вона.
Про неї слава не пропала,
І з того часу по сей час
Поганим знаком дуля стала
По всіх усядах і у нас.
Не спить і досі зло сороче;
Сороці тільки дулю дай,
Стрекоче, скаче, биться хоче,
Старовини, мов, не чіпай.
Недолюбляють дулі й люде;
На сміх туленик, а суні —
Хуртовина велика буде —
Така, що й боже борони!

Все розказав я на потіху,
І казочці моїй кінець.
Моторним дітям — торба сміху,
Мені — солодкий буханець.

1891 р.
Чернігів

Постійна адреса: http://ukrlit.org/hlibov_leonid_ivanovych/dulia